

PROJECT LEIDT TOT PRAKTISCHE RICHTLIJNEN

Vergeet de leverbotslak niet

Leverbot is een parasiet die in grote delen van Nederland onder andere voorkomt bij runderen, schapen en geiten. Er zijn regio's waar de kans op een besmetting veel groter is dan in andere gebieden in Nederland. De leverbot is voor het voltooiën van zijn levenscyclus afhankelijk van de zogenaamde leverbotslak, waardoor het risico op een besmetting van uw vee voor een groot deel gerelateerd is aan de leefomstandigheden voor dit slakje.

Wij startten eind 2019, in opdracht van ZuivelNL, een project om bij te dragen aan inzicht in de preventiemogelijkheden voor leverbotbesmettingen, om zo dierenartsen en veehouders te ondersteunen. Het doel was om de bestrijding van deze parasitaire infectie, waar nodig, zoveel mogelijk via preventie te laten gebeuren en zo min mogelijk door behandeling. Er bestaat op meerdere bedrijven al resistentie van leverbot tegen triclabendazol. Hoe minder er wordt behandeld, hoe langzamer de uitbreiding van resistentie zal gaan. Niet op alle bedrijven is goede preventie haalbaar. Het doel van dit project was om juist die bedrijven waar het wel haalbaar is, hierbij te ondersteunen.

Leverbotprognose

Er is veel bekend over leverbot. In het verleden werd jaarlijks een leverbotprognose opgesteld, op basis van onder andere meteorologische gegevens en slakentellingen. Toch bleef in de praktijk de aanpak op bedrijfsniveau in laagrisicojaren vaak hetzelfde als in hoogrisicojaren. We wilden weten waar dat door kwam en hoe we veehouders konden ondersteunen hier verandering in aan te brengen. Het is ten slotte zonde om maatregelen te nemen als deze niet nodig zijn (denk aan onnodig behandelen van dieren), maar ook om maatregelen achterwege te laten als ze wel nodig zijn (denk aan vroegtijdig stoppen met weiden op bepaalde risicovolle percelen in specifieke jaren). Nadat we eerst uitgebreid literatuuronderzoek deden om erachter te komen hoe men dit in andere landen aanpakte, is samen ►

met zestien dierenartsen uit bekende leverbotgebieden gezocht naar aanknopingspunten om de aanpak structureler te kunnen benaderen. Deze dierenartsen dachten mee in het praktisch toepasbaar maken van adviezen en volgden een trainingsmodule van vier dagen. Dit gaf veel inzichten over de verschillende mogelijkheden van aanpak van een leverbotprobleem op een bedrijf. Immers, er zijn vele factoren die maken dat de beste aanpak voor het ene bedrijf net iets anders is dan voor een ander bedrijf, zelfs al ligt dit in dezelfde regio. Maatwerk dus, dat op bedrijfsniveau praktisch uitgevoerd moet kunnen worden.

Praktisch stappenplan ontwikkeld

We zijn uiteindelijk gekomen tot een praktisch stappenplan, waarbij wordt gestart met een uitslag van tankmelkonderzoek naar leverbot. Worden hier geen antistoffen in aangetoond, dan kunnen mogelijk wel één of enkele positieve dieren aanwezig zijn, maar spelen er op bedrijfsniveau geen problemen met een leverbotbesmetting. Zijn er wel antistoffen aangetoond in de tankmelk, dan volgen afhankelijk van de bedrijfsvoering adviezen voor aanvullend onderzoek om erachter te komen in welke diergroep de besmetting optreedt. Op sommige bedrijven is dit bijvoorbeeld alleen bij het jongvee omdat deze bijvoorbeeld geweid worden op nattere percelen, op andere bedrijven treedt de besmetting in alle diercategorieën op. Logischerwijs is in deze verschillende gevallen de aanpak ook anders.

Dit stappenplan is onderdeel geworden van een uitgebreide leidraad, waarin het stappenplan wordt uitgelegd en ook de cyclus van de leverbot nogmaals wordt besproken, als ook preventieve maatregelen en het interpreteren van verschillende diagnosti-

Als u laat controleren in hoeverre de ingezette behandeling werkzaam is, wordt mogelijke resistentie tijdig gesignaleerd

sche mogelijkheden. Want wanneer doe je bloedonderzoek, wanneer liever tankmelkonderzoek en wanneer is mestonderzoek zinvol? En als je dit onderzoek hebt uitgevoerd, wat kun je vervolgens met die uitslag?

Leverbot: hoe verder?

Er zullen bedrijven zijn die met alle percelen in hoogrisicogebied liggen voor leverbot, waardoor preventieve maatregelen slechts heel beperkt zin zullen hebben zolang er weidegang wordt toegepast. In veel gevallen zijn er wel mogelijkheden om de kans op besmetting te verkleinen. Op sommige bedrijven blijkt een eenmalige behandeling van het jongvee een sleutelrol te kunnen spelen. Op andere bedrijven is het juist heel belangrijk om goed in te kunnen schatten in welke weides de leverbotslak zich het beste kan handhaven. In principe kan het vee het hele jaarrond besmet raken. Echter, de cyclus via de leverbotslak zorgt ervoor dat de kans op besmetting van het vee met leverbot vanaf eind augustus meestal het grootst is. Tijdig opstallen (of in ieder geval niet meer weiden op hoogrisicopercelen) kan daarmee de kans op besmetting in veel gevallen aanzienlijk verkleinen. Het is afhankelijk van het bedrijf en de bedrijfsvoering of dit een haalbare keuze is.

Voor een goede behandelbeslissing per diergroep is diagnostiek nodig. Als u vervolgens ook nog laat controleren in hoeverre de ingezette behandeling werkzaam is, wordt mogelijke resistentie tijdig gesignaleerd. ■

BIJ VRAGEN OVER LEVERBOT EN MEER INFORMATIE OVER

DE LEIDRAAD KIJK OP WWW.LEVERBOT.NL

OF NEEM CONTACT OP MET UW DIERENARTS